

Dr. Szili Katalin

A Magyar Országgyűlés elnöke

Szövetkezetek és a szociális gazdaság

A szövetkezetek világszerte immár 86. alkalommal emlékeznek meg a Nemzetközi Szövetkezeti Nap keretében a közösen vallott szövetkezeti értékekről - számvetést készítve egyúttal az új kihívásokról és az elért eredményekről. A magyar szövetkezők a kezdetektől ott vannak a mára már 800 milliónyi tagot számláló mozgalomban, s a hullámvölgyek után idén végre jelentős eredményekről is számot adhatnak tagjaiknak.

A múlt évben végre nyugvópontra jutott a szövetkezeti működés jogi szabályozásának rendszerváltás óta szorgalmazott kérdése. A 2006-ban hozott törvény, s a kapcsolódó kormányrendeletek alapján közel öt- és félezer szövetkezet újította meg alapszabályát, fogalmazta újra és erősítette meg célkitűzéseit. Rendezhették végre a működést súlyosan nehezítő üzletrészek helyzetét, és világos alapokra helyezhették a tagok közreműködésének feltételeit. S ami igazán kedvező fordulat, hogy megkezdhették a szövetkezeti szolidaritást erősítő közösségi alapok létrehozását, illetve megerősítését.

Országos figyelmet keltett az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány szociális szövetkezetek létrehozására kiírt pályázati felhívása is, melyre 450 szövetkezetet alapítani kész csoport jelentkezett az ország minden részéből - különösen a

faluszövetkezetek, mint közhasznú szolgáltatást nyújtó szervezetek létrehozására nagy az igény.

Egyre nyilvánvalóbbá válik, hogy a szövetkezet az a társas vállalkozási forma, mely egyedülállóan képes biztosítani, hogy a benne résztvevők viszonylag kis befektetéssel jelentős gazdasági infrastruktúra használatára, a nagyobb szervezet piacnyerő képességére, és a hiányzó tudástőke kiegészítésére valós lehetőséget kapjanak.

Egyre nagyobb jelentőségű a lokális gazdasági erőforrások feletti rendelkezés megtartására megnyíló közösségi lehetőség is. A szövetkezők a gazdaságban keletkező jövedelmek „helyben tartására” kapnak esélyt, s ez – a regionális különbségek növekedését látva - egyre kevésbé figyelmen kívül hagyható felzárkózást elősegítő eszköz.

A mai világunkban egyre inkább számolni kell a globalizáció hátrányaival is. Mert a verseny ugyan világméretű, és látszólag szabad - de többnyire eleve ismertek, akik nyerni fognak. Látjuk, hogy a tőkeerősebb vállalkozás legyőzi a gyengét, az olcsóbb termék kiszorítja az esetleg értékesebbet, és a kereskedelmi láncoknak köszönhetően mindennapos, hogy egy adott térségben előállított áru profitjából legkevésbé az előállítói részesülnek.

Mindebből az következik, hogy minden korábbinál nagyobb figyelmet kell fordítanunk a helyi értékeinkkel való gazdálkodásra. Többet kell foglalkoznunk a környezetünkkel, a lokális üzleti lehetőségeinkkel – vagyis a közvetlen társadalmi környezetünk érdekeivel sokkal jobban törődnünk kell!

Ilyen erősen „lokális gazdaság” nem létezik szövetkezetek nélkül. Mert kell hozzá az együttműködés kultúrája, az

egymásra is figyelés képessége, az együvé tartozás tudata - vagyis az egymással való közösségvállalás.

Ahol mindezt tudják – ott erősek a szövetkezetek is. Mi ezt, az elmúlt két évtized tanúsága szerint, időlegesen elfelejtettük. Valljuk be, hogy súlyos hiba volt. Nagy veszteségeket szenvedtünk el a rendszerváltás óta, s bár ezek némelyike elkerülhetetlen volt, az már az egymást követő kormányzatok hibája, hogy nem kívánták, vagy nem tudták megőrizni a korábbi szövetkezetekben rejlő szervezési és gazdasági potenciált. Ezért lett az 1990 utáni változások egyik legnagyobb vesztese a szövetkezeti rendszer.

Az idei szövetkezeti napi megemlékezés sajátos és tanulságos vonása, hogy különös figyelemmel fordul a takarékszövetkezeteink felé. A szövetkezeti mozgalom egyik legreményteljesebb, legerősebb, az ország egészét átfogó ágazata ez! A legelső, a Nyitra melletti Ószombaton – Sobotisén 1845-ben alakult szövetkezet is ebbe az ágazatba tartozik. Szervezésükkel kezdte meg munkáját gróf Károlyi Sándor, s példájuk nyomán alakultak más ágazatokban is szövetkezetek. A hitelszövetkezést 1948-ban ugyan megszüntették, de működésük iránt akkora volt az igény, hogy az 56-os forradalom leverését követően sem lehetett megakadályozni tömeges újraalakulásukat. Zömük ezekben a napokban ünnepli fennállásának fél évszázados évfordulóját. Megalakulásuk utat tört a lakásszövetkezetek, az ipari szövetkezetek százainak, a háztáji gazdaságok és a nagyüzemi termelés integrációjának, egy valóságos szövetkezeti megújulásnak. Erre volna nagy szükségünk napjainkban is.

Talán jó alkalom a 86. Nemzetközi Szövetkezeti Nap arra, hogy számba vegyük a szövetkezeteink által megtett utat, s

akik elfelejtették a szövetkezés értékeit, újratanulják ezt a leckét.

„Az Országgyűlés ... ösztönözni kívánja a szövetkezést és állami eszközökkel támogatást kíván nyújtani a szövetkezeti mozgalom továbbfejlődéséhez.” – idézhetem végre az új szövetkezeti törvényt. Őszintén remélem, hogy ez a parlamenti pártok többségének közös tudását és szándékát is jelzi, s hogy a szövetkezők a továbbiakban is számíthatnak a törvényhozók támogatására.

Az Országos Szövetkezeti Tanács felhívásához csatlakozva magam is arra kérek minden jó ügyért dolgozó politikust, honfitársamat, hogy támogassák a közösségvállalás ezen nemes formáját: a szövetkezeteket.

Budapest, 2008. július

Dr. Szili Katalin